

Саха норуотун уһулуччулаах государственнай, партийнай, общественной деятелэ Максим Кирович Аммосов төрөөбүт ийэтэ Анастасия Леонтьевна Куһаҥан Ылал нэһилиэтин Винокуровтар кыыстара этэ. Куһаҥан Ылал нэһилиэтин Винокуровтара биир аҕа ууһуттан төрүттэхтэрэ буолуо диэн кырдыаҥастар сабаҕалыыллар.

Оччотугар Максим Кирович Аммосов уонна Илья Егорович Винокуров бэрт ырааҕынан да буоллар аймахтыы буолуохтарын сөп курдук. Учуонай Д.С. Макаров суруйбут кинигэтигэр Илья Егорович Аммосовтыын ийэтинэн аймахтыылар диэн турардаах.

Аны Илья Егорович Максим Кировичтан биир сыл уонна биир ыйынан эрдэ төрөөн аҕа саастаах эбит. Араа-бараа тэҥнэ улааппыттар.

Максим Кирович Аммосов Дьоккуускайга үөрэнэ сылдьан революционнай үлэҕэ кыттан Саха сиригэр сэбиэскэй былааһы олохтоһунга үлэлэһэр кэмигэр Илья Егорович Винокуров Хоту Булунга, Новосибирск арыыларга баай атыыһыттарга хамначчытынан үлэлээбитэ. 1921 сыллаах сайын дойдутугар кэлэн баран партизанскай этэрээккэ киирэн үрүннэри утары сэрриллэспитэ. Максим Кирович 1928 с. Москваҥа партия Киин Комитетын аппараттар үлэҕэ барыар диэри Илья Егорович Намга волисполком, Булунга окрисполком председателинэн үлэлээбитэ. Онон Максим Кировичтыын көрсүбэтэхтэр быһыылаах.

Арай 1921 с. партийнай курска үөрэнэ сылдьан, Саха күбүөрүнэтин партийнай тэрилтэтин салайаччытын Максим Кирович Аммосовы көрсүбүтэ, Губревком председателэ Платон Алексеевич Ойуунускай уоттаах-төлөннөөх тыл этиитин истибитэ диэн эрэ баар.

Илья Егорович Винокуров Максим Кирович Аммосовы олус үрдүктүк сыаналыырын, ыгыктыырын, буруйа суоҕун билэрин туһунан бэрт аҕыйах түгөннэри ахтар кыахтаахпын.

Илья Егорович сэрйи кэнниттэн обком бастакы секретарынан үлэли илорон, Москваҥа командировкаҥа бардаҕын аайы Аммосов кэргэттэригэр материалнай уонна моральнай өттүнэн көмөлөһөрө, сүбэллэр-амалыыра үһү.

Арай биридэ Илья Егорович Москва гостиницатыттан ыкса киэһэ Раиса Цугель дьиэтигэр тийиэн тонсуйбутугар, биир кыыс тийиэн ыйыппытыгар сахалыы «мин» диэбитигэр аһан биэрбитэ — хара па-

пахалаах, хара бытыктаах, хара бараан, цыган оҕунньорун курдук киһи киирбит. Киирэн аан таһыгар баар олоппоско хайдах эрэ куттаммыт курдук дик-хах туттан оморбут уонна «оҕолору көрөөрү, төһө үөрэхтэнэн эрэбитий?» диэн ыйыталаспыт, кимин-тугун, хантан сылдыарын эппэтэх, «сотору эмиэ кэлэ сылдыһам» — диэн баран тахсан барбыт.

Раиса Цугель аны КГБ киһитэ буолаарай диэн сэрэхэдийэ санаабыт. Олорбут олоппоһугар «Кыымга» сууламмыт элбэх кыһыл отуттаах харчылары хааллар

ран барбытын: «Тый бу харчытын умнан барбыт, кэлэ сылдыһам диэбитэ, үчүгэйдик ууран кэбиһин», — диэн кыргыттарыгар соруйбут. Ити аата Раиса Цугель Илья Егоровичи урут көрбөтөх буолан билбэтэх эбит. Сотору

били оҕунньордору хойут киэһэ кэлбит. Дьэ, онно кэпсээбит аҕалара киһи биир дойдулааҕа буоларын, кимин-тугун, тугу үлэлиирин, Москваҥа командировкаҕа кэлэ сылдыарын. «Үнүр харчытын умнубуккун, бу баар», — диэн эппиттэр. «Харчыны соруйан хаалларбытым, көмө буоллун диэн, кыргыттар кытаатан үөрэхтэх дьон буолун, кэлин да билсэ, көмөлөһө кэлэ сылдыһам», — диэбит. Кэлин даҕаны үлэтигэр уурайыар диэри көмөлөспүт. Обком секретара ааттаах киһи

норуот өстөөҕө буолан ытыллыбыт киһи кэргэттэригэр кистээн сылдыарын, көмөлөһөрүн КГБ-лар билбиттэрэ буоллар, Илья Егоровичи хайаан да буруйдуохтар этэ. Максим Кирович норуот өстөөҕө буолбатаҕын, чизинийин чахчы билэр, кинини убаастыыр, үрдүктүк сыаналыыр буолан көмөлөстөөҕө.

1962 с. Дьоккуускайга кэлэ сылдьан Максим Кирович Аммосов кэргэнэ Раиса Цугель «Кыым» хаһыат редакциятын үлэһитэрин кытта көрсүһүүтүгэр: «Биһиги олохпут ыар кэмнэригэр Максим Кирович биир дойдулааҕа Илья Егорович Винокуров Москваҥа бара сырыттаҕын аайы биһиэхэ сылдьан элбэх сүбэни-аманы биэрэн, моральнай улахан көмөнү оҕороро. Ону кэнники оҕолорбут, бу олорор кыһыым Яна да туоһулуохтара», — диэбит.

1955 с. туох да буруйа суох репрессияламмыт Максим Кирович Аммосовы реабилитациялыыр туһунан партия Киин Комитетыгар, партийнай контрүулука саҕабыллыһанна ыйыппыт уонна Аммосовы үчүгэйдик билэрдии санаан Кагановичка кириэ сылдыарга көрдөспүт.

Максим Кирович Аммосов 1956 сыллаахха реабилитацияламмыта.

Лена АММОСОВА

ИСТИННИК САНЫЫРА

И. Е. Винокуров дьиэ кэргэнинэн